

KATECHEZA 32

Wdzięczność za dar życia. Czcij ojca swego i matkę swoją

PLAN KATECHEZY

Część wstępna

1. Modlitwa – rachunek sumienia, nasze wybory.
2. Zabawa – odgadywanie zdjęć rodziców.
3. Ankieta – relacje z rodzicami.

Część zasadnicza

4. Cześć należna rodzicom i opiekunom (zad. 1).
5. Relacje z rodzicami w świetle czwartego przykazania (zad. 2).
6. Czwarte przykazanie w odniesieniu do dziadków, nauczycieli, przełożonych (zad. 3).
7. Czwarte przykazanie w odniesieniu do ojczyzny (zad. 4).

Podsumowanie

8. Schemat czwartego przykazania (zad. 5).
9. Modlitwa za rodziców.

UWAGA: Do przeczytania dla katechety: Stanisław Biel SJ, *Powróćmy do Dekalogu – Czcij ojca swego i matkę swoją* bit.ly/3MbHeRp [dostęp: 20.12.2021]; kard. Gianfranco Ravasi, *Nienawidzić ojca i matki?*, „Przewodnik katolicki”, 39/2014 bit.ly/3ma4wN2 [dostęp: 20.12.2021].

MATERIAŁY I POMOCE

- podręcznik ucznia
- czyste kartki dla każdego ucznia
- nagrania tekstów „Z czatu pewnej klasy 7”, „Nie obrażaj” oraz „Porządek miłości” (przygotowane przez uczniów)
- karty pracy do ćwiczenia 2 (Materiały do druku)

MODLITWA

Pomyśl o swoim postępowaniu w ostatnich dniach. Czy postąpiłeś zgodnie ze swoim sumieniem? (*Chwila ciszy*)

Podziękuj Bogu za dobre wybory. (*Chwila ciszy*)

Przepraszaj, jeśli twoje sumienie coś ci wyrzuca. (*Chwila ciszy*)

Pamiętaj, Bóg kocha Cię nieskończenie i cierpliwie uczy swych ścieżek.

Boże, który przez głos sumienia uczysz mnie dokonywania właściwych wyborów, pomóż mi właściwie kształtować moje sumienie i naucz mnie wypełniać Twoje przykazania.

„Ojcze nasz...”.

ZABAWA

Katecheta pokazuje przyniesione lub przesłane przez uczniów zdjęcia jednego z rodziców, gdy był w wieku siódmoklasisty. Uczniowie mają za zadanie odgadnąć, które zdjęcie należy do kogo.

ANKIETA

Ankieta nie podlega ocenie i jest anonimowa. Katecheta przypomina krótko zasady: aby ankieta miała sens i by każdy dowiedział się czegoś o sobie samym, nie można pokazywać innym swoich odpowiedzi. Uczniowie mają więc pracować samodzielnie i odpowiadać szczerze na zadane pytania. Ważne, aby odpowiedzi były zgodne z ich rzeczywistym doświadczeniem.

Uczniowie na otrzymanych kartkach zapisują numer pytania i po wysłuchaniu wszystkich odpowiedzi zapisują oznaczenie literowe tej, którą wybiorą. Dla ułatwienia warto, by katecheta kilkakrotnie przeczytał zestaw odpowiedzi.

1. Z czym zdaniem liczysz się najbardziej?

- a. Rodziców.
- b. Dziadków.
- c. Nauczycieli.
- d. Rówieśników.

2. Które stwierdzenie o twoich rodzicach jest ci najbliższe?

- a. Jestem zły, że rodzice tylko stale mi coś każą lub czegoś zabraniają. Chciałbym, aby mnie lepiej rozumieli.
- b. Cieszę się, że potrafię dogadać się z rodzicami w wielu sprawach.
- c. Współczuję moim rodzicom. Chcieliby, ale nie rozumieją młodzieży.
- d. Masz inne doświadczenie. Opisz je jednym lub dwoma zdaniami.

Katecheta zbiera kartki i czyta odpowiedzi na pytanie 1. Można podzielić klasę na cztery grupy, aby każda z nich zliczała inne odpowiedzi. Jednocześnie katecheta wyjaśnia, że drugie pytanie miało pobudzić każdego do osobistej refleksji

i nie będziemy wspólnie go analizować. Katecheta może zrobić to w domu i omówić bardzo ogólnie na następnej lekcji.

OPRACOWANIE ZADANIA 1.

– Każdy z was ma rodziców bądź opiekunów. Chociaż różne są wasze relacje i każdy ma inne doświadczenia, każdego z nas dotyczy nakaz zawarty w Księdze Powtórzonego Prawa.

CZYTANIE Z KSIĘGI POWTÓRZONEGO PRAWA (5, 16)

- Które przykazanie Boże zawiera ten nakaz? Aby dobrze go zrozumieć, przeczytajmy tekst ze s. 117 „Godność matki i ojca”.
- Do czego jesteśmy wezwani? Dlaczego?
- Przyjrzyjcie się zdjęciom nad tekstem. Jak zmienia się znaczenie tego wezwania wraz z naszym wiekiem? Czy dotyczy ono również dorosłych?
- Czy śmierć rodziców zwalnia nas z obowiązku wypełniania tego wezwania?

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Jesteśmy wezwani do okazywania czci i szacunku rodzicom, ponieważ dzięki nim otrzymaliśmy życie. Czyniąc to, oddajemy cześć Bogu Stwórcy, który jest dawcą wszelkiego życia, a w którego dziele rodzice uczestniczą. Ten szacunek nie jest zależny od ich postaw i osobistych zasług. Mamy szanować rodziców za to, kim są, a nie za to, jacy są. Małe dziecko cześć rodzicom okazuje przede wszystkim poprzez posłuszeństwo. Dorastając, młody człowiek również powinien liczyć się ze zdaniem rodziców, okazując im posłuszeństwo, gdy chcą dobra dziecka, i słuchając ich rad. Człowiek dorosły – mimo samodzielnych wyborów – nadal powinien okazywać szacunek rodzicom i nieść im pomoc szczególnie w ich podeszłym wieku. Bardzo ważne, by zawsze modlić się za swoich rodziców. Od tego obowiązku nie zwalnia nas nawet śmierć rodziców.

KOMENTARZ

Rodzina u starożytnych Izraelitów była wspólnotą opartą na więzach krwi i ogniskiem życia, które należy do Boga. Młode małżeństwa żyły ze starszymi, powiązane w szczepy i rody. Rodzice byli dla dzieci przedstawicielami Boga

i Jego współpracownikami w przekazywaniu życia. Posiadali liczne prawa i władzę nad dziećmi, ale mieli wobec nich także obowiązki – wychowania ich i przekazania im wiary w jednego Boga oraz nauki wypełniania Jego przykazań. W Torze jednak to nie powinności rodziców zostały wyraźnie określone, lecz obowiązki dzieci wobec nich. O tych obowiązkach mówi czwarte przykazanie, nakazując postawę czci wobec ojca i matki. Dzisiaj więzy rodzinne między wnukami i dziadkami nie są tak silne. Często nie mieszkają oni w bliskiej odległości. Rodzice w swojej wychowawczej roli są wspierani przez różne instytucje. Dzieci mają także mniej obowiązków w stosunku do rodziców. Przykazanie Boże jednak nie przestaje być aktualne.

ROZMOWA

– Co Bóg obiecuje tym, którzy będą czcić rodziców? O jakie szczęście chodzi?

W podsumowaniu rozmowy musi wybrzmieć, że postawa wdzięczności jest źródłem szczęścia, ponieważ umożliwia budowanie dobrych relacji. Nie chodzi tutaj o dostatek materialny. Błogosławieństwo wyraża się nie tylko w dobrobycie, ale przede wszystkim w pokoju serca.

UWAGA: Jeśli uczniowie w kontekście czwartego przykazania będą się dopytywać o sytuacje związane z dziećmi wychowywanymi przez osoby, którym nie zawdzięczają biologicznego życia, albo o dzieci poczęte metodą „in vitro”, katecheta wyjaśnia:

– Cześć należy się rodzicom nie tylko za sam fakt biologicznego rodzicielstwa. Udział w Bożym planie przekazywania życia obejmuje także opiekę i wychowanie potomstwa. Dzieci adoptowane powinny szanować zarówno swoich rodziców biologicznych, jak i adopcyjnych. Jeśli nie znają tych pierwszych, mogą się za nich modlić i w ten sposób wypełniać czwarte przykazanie.

OPRACOWANIE ZADANIA 2.

Odtworzenie tekstów „Z czatu pewnej klasy 7”.

– Kto z was spotkał się z podobnymi zwierzeniami, jak te, których wysłuchaliśmy? Podnieście rękę. Czy ktoś chce coś dodać?

– Przygotujcie odpowiedzi do tych zwierzeń, ale na podstawie tekstów, których teraz wysłuchamy.

Odtworzenie tekstów „Nie obrażaj” i „Porządek miłości”. Można także wykorzystać materiał do druku. Uczniowie dopisują wypowiedzi w wyznaczonych okienkach, pracując parami w ławkach, potem prezentują swoje odpowiedzi na forum klasy.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Przykładowe wypowiedzi uczniów:

(Erwin) Porozmawiaj z rodzicami. Ustal zasady. Jeśli będziesz słowny, macie szansę się dogadać.

(Karina) Może rodzice chcą ci zapewnić jak najlepsze warunki, dlatego tyle pracują. Nie rozumieją, że chcesz spędzać z nimi więcej czasu. Porozmawiaj z nimi. Powiedz im o swoich potrzebach. Może znajdziecie wspólnie jakieś rozwiązanie.

(Niki) Terapia to żaden obciach. Można nauczyć się fajnych rzeczy, które pomagają, np. jak rozmawiać, żeby się stale nie kłócić.

(Miśka) Myślę, że rodzice jak wszyscy ludzie mogą popełniać błędy. Są jednak rodzicami i za to należy się im szacunek. Nie wolno ich obrażać. Szczera rozmowa może pomóc wam we wzajemnym zrozumieniu.

(Mati) Masz prawo do wypowiedzenia własnego zdania. Sam również musisz wybrać, co chcesz robić w życiu. Nie znaczy to jednak, że nie powinieneś słuchać mądrych rad rodziców, którzy się o ciebie martwią. Warto szczerze porozmawiać.

OPRACOWANIE ZADANIA 3.

– Czwarte przykazanie Boże nie odnosi się tylko do stosunku dzieci wobec rodziców. Przyjrzyjcie się zdjęciom ze s. 119. Kogo ono jeszcze dotyczy poza rodzicami? Przeczytajcie, co na ten temat mówi „Ważna wiadomość”.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Czwarte przykazanie odnosi się także do wszystkich, którym zawdzięczamy to, kim jesteśmy: nasze wychowanie, wykształcenie, funkcjonowanie w społeczności czy nasze poczucie bezpieczeństwa. Dotyczy nie tylko rodziców, ale także innych ludzi, na których możemy liczyć, którzy są dla nas autorytetami albo nami kierują, np. dziadków, nauczycieli, przełożonych.

OPRACOWANIE ZADANIA 4.

– Oprócz więzów rodzinnych jesteśmy naszym pochodzeniem związani także z narodem. Co każdego z was łączy właśnie z narodem?

Katecheta daje czas na wypowiedzi uczniów.

– Mówił o tym święty Jan Paweł II. Znajdźcie i zapiszcie odpowiedź w tekście „Odpowiedzialność za dziedzictwo”: co łączy nas z narodem? (*Kultura, język, historia*)

Podajcie przykłady, co możemy zrobić, aby to dziedzictwo nie tylko przejąć i utrzymać, ale także – jak pisze święty papież Polak – pomnożyć?

Katecheta kieruje rozmową, zadając pytania na przykład o wkład różnych zawodów w rozwój dziedzictwa kulturowego (artystów, sportowców, naukowców, nauczycieli, lekarzy itp. oraz ludzi tzw. zwykłych zawodów), ale także w obronę ojczyzny w razie konieczności (tego wątku nie trzeba rozwijać na tle historii najnowszej, którą uczniowie poznają w klasie 8 – raczej można sięgnąć do powstań podczas zaborów). Można odwołać się do przykładów ze zdjęć na s. 118, np.:

– W jaki sposób Adam Mickiewicz i Jan Matejko pomnażali dziedzictwo narodowe?

KLUCZ DO ZADANIA 4.

W najszerszym znaczeniu czwarte przykazanie dotyczy także naszego stosunku do ojczyzny. Poprzez rodziców i rodzinę jesteśmy związani z naszym narodem. Nie powinno być nam obojętne, co się w naszym kraju dzieje, lecz musimy starać się rozwijać rodzimą kulturę, poznawać język i historię. Nie możemy się wstydzić tego, że jesteśmy Polakami. Powinniśmy okazywać szacunek dla barw narodowych, flagi i godła. Mamy obowiązek znać hymn państwowy, godnie obchodzić uroczystości państwowe, np. poprzez wywieszenie flagi. Powinniśmy starać się o dobre imię Polski i Polaków także podczas zagranicznych wyjazdów.

Każdy, kto rozwija swoje talenty jako Polak i służy nimi innym, przyczynia się do rozwoju kultury narodowej, zarówno słynni artyści i sportowcy czy naukowcy, jak też ludzie, którzy rozwijają swoje talenty w małych społecznościach – w szkole, w domach kultury, w małych klubach sportowych. Ojczyźnie służą także ludzie sumiennie wykonujący swoją z pozoru zwykłą pracę, dzięki której inni mogą rozwijać talenty twórcze: rolnicy, ekspedienci, pracownicy MPK...

KOMENTARZ

Nie każdy z nas bezpośrednio ma wpływ na prawo państwowe. Powinniśmy jednak respektować je, jeśli jest zgodne z prawem Bożym. Dorośli okazują swoją odpowiedzialność za kraj, angażując się w przedsięwzięcia związane z dobrem społeczności, w której żyją, a także poprzez udział w wyborach i uczciwe płacenie podatków.

OPRACOWANIE ZADANIA 5.

Uczniowie wykonują w zeszytach schemat ilustrujący, kogo mamy czcić według czwartego przykazania.

 KLUCZ DO ZADANIA 5.

Schemat ma zawierać treści omówione w zadaniu 3 i 4. Przykazanie czwarte wzywa nas do czci przede wszystkim rodziców i dziadków lub innych opiekunów, w szerszym znaczeniu nauczycieli, przełożonych, a w najszerszym – ojczyzny.

MODLITWA

Przypomnijcie sobie odpowiedzi, których udzieliliście na pytania w ankiecie na początku katechezy. Niech każdy z was pomyśli:

Czy chciałbym coś zmienić w relacjach z rodzicami? *(Chwila ciszy)*

Co mogę zrobić, aby były lepsze lub jeszcze lepsze? *(Chwila ciszy)*

Miłość wymaga wyobraźni: zastanów się jak, możesz dzisiaj okazać im swoją miłość i wdzięczność. *(Chwila ciszy)*

Boże Ojcze, dziękuję ci za moich rodziców. Błogosław im i wspieraj swoją łaską. Dodaj im siłę, żeby codziennie mogli służyć naszej rodzinie. A mnie pomóż kochać ich, rozumieć i przebaczać im. Amen.

ZADANIE DOMOWE

Uczniowie mają na następną lekcję przygotować zrzuty ekranu z artykułami internetowymi, które ich zdaniem nawiązują do piątego przykazania. Mogą to być wydruki lub materiały do wyświetlenia.

Zadanie dodatkowe dla chętnych: Uczniowie mogą wykonać ulotkę (ręcznie lub przy użyciu programu graficznego) wzywającą do przestrzegania czwartego przykazania. Ważne jest, by ujęli w niej aspekty omówione w katechezie i podsumowane w zadaniu 5.

ZAPIS W ZESZYCIE

Zadanie 2 – głos w dyskusji internetowej. Odpowiedź na pytanie: co łączy nas z narodem? Zadanie 5 – schemat czwartego przykazania.